

VIRKAMIESLAUTAKUNNAN PÄÄTÖS

Päätös nro 51/2010
27.8.2010

Asia Kirjallinen varoitus

Oikaisuvaatimuksen tekijä

A, sairaanhoitaja

Virasto Virasto

Päätös, johon haetaan oikaisua

Alueterveydenhuoltoyksikön alueylilääkäri on 25.9.2009 päättänyt antaa vankilan poliklinikan sairaanhoitaja A:lle kirjallisen varoituksen epäasiallisesta käyttäytymisestä työyhteisössä.

Päätöksen perusteet

A on moittinut ja mustamaalannut toistuvasti ja pitkäkestoisesti esimiestään osastonhoitaja B:tä, alueylilääkäri C:tä ja psykiatri D:tä. Moittiminen on jatkunut syksystä 2008. Osa vankilan poliklinikan muista työntekijöistä on myös kokenut epäasiallista käyttäytymistä A:n taholta. Mustamaalaaminen, moittiminen ja selän takana puhuminen on ollut kaikkien kannalta kuormittavaa ja työrauhaa häiritsevää. A:n käyttäytyminen on ylittänyt selvästi sopivuuden rajat.

A:n on myös todettu käyttävän työaikaan siviiliasioiden hoitamiseen sekä soittavan työpuhelimella yksityisasiotaan muiden työntekoa häiritsevällä tavalla.

A:n kanssa on keskusteltu ongelmista ja hänen käyttäytymisestään 14.9.2009. Asiasta on oltu samana päivänä yhteydessä VTHY:n johtavan ylläkäarin sijaiseen.

Oikaisuvaatimus

A:lle annettua kirjallista varoitusta koskeva päätös on kumottava.

Menettelyvirheet

Esteellisyys

C ja B ovat toimineet asiassa sekä haastemiehenä, syyttäjänä, asianosaisena että tuomarina. Asetelma horjuttaa A:n oikeusturvaa ja on vähintäänkin kohtuuton. A ei ole saanut asiassa tasapuolista ja oikeudenmukaista kohtelua. C:n ja B:n olisi pitänyt jäädä itsensä asian käsittelystä.

Kuuleminen

Asiassa on menetelty virheellisesti, koska kuulemistilaisuus oli pelkkä muodollisuus. Käytännössä päätös varoituksen antamisesta oli tehty jo B:n antessa 17.9.2009 C:n läsnä ollessa A:lle kutsun kuulemistilaisuuteen.

Luottamusmiehen A:n puolesta 18.9.2009 esittämään pyyntöön käsittelyn lykäämisestä perjantaista 25.9.2009 keskiviikkoon 30.9.2009 ei suostuttu. Ilmoitus tästä tuli 24.9.2009. Asian kiirehtiminen loukkasi A:n oikeusturvaa.

Kutsussa mainitaan, että epäasiallista käytöstä on jatkunut syksystä 2008 eli ainakin yli vuoden ajan. Näin ollen asian luonne ei ollut niin kiireellinen, ettei käsittelyä olisi voitu siirtää viikolla tai kahdella eteenpäin. Tällöin kuulemistilaisuuteen olisi saatu paikalle myös johtava ylläkäari E. E:llä on kokonaisvaltaisempi käsitys vankilan poliklinikalla pitkään jatkuneesta tilanteesta kuin tuolla hetkellä E:n sijaisena toimineella F:llä, jolta siunaus varoituksen antamiseen nyt haettiin. Aiemmin oli sovittu, että kaikki vankilan poliklinikkaa koskevat hallinnolliset toimet hyväksytetään nimenomaan E:llä.

Luottamusmiehen B:ltä sähköpostitse 18.9.2009 pyytämiä kirjallisia dokumentteja, muun muassa puheluerittelyjä A:n työpuhelimesta soitetuista puhelusta, ei toimitettu A:lle tai luottamusmiehelle. Tutustuminen vastapuolen aineistoihin ennen varsinaista käsittelyä olisi ollut molemminpuolinen etu ja vähentäisi yllättävien seikkojen esiintuloa kuulemistilaisuudessa.

Kuulemistilaisuudessa A:lle ei annettu mahdollisuutta tulla kuuluksi eikä esittää omia näkemyksiään taikka puolustautua. C ei vaivautunut edes ottamaan vastaan A:n laatimaa kirjallista vastinetta. C tyytyi vain toteamaan, että se ei häntä kiinnosta ja päätös on jo tehty. Tämän jälkeen C poistui tilaisuudesta.

Varoituksen tekstissä on mainittu kuulemistilaisuuden osallistujat. Tekstissä ei kuitenkaan ole mainittu työsuojeluvaltuutettua, jonka osallistuminen kuulemistilaisuuteen selvisi C:lle ja B:lle vasta tilaisuuden alkaessa. Myös tämä

kertoo siitä, että päätös varoituksen antamisesta oli tosiasiallisesti tehty jo ennen kuulemistilaisuutta.

Varoituksen sisältö

A myöntää maininneensa osastonhoitaja B:tä valehtelijaksi ja työpaikka-kiusaajaksi. B:n molemmista usein toistuneista teoista on olemassa vahvat ja perustellut todisteet. B on myös toiminut virheellisesti tiedottaessaan A:n sairauslomien syitä muille työntekijöille.

Epäasiallista käytöstä eivät ole erimielisyydet työhön liittyvistä päätöksistä, tulkinnoista tai menettelystä eikä työyhteisön pulmien käsittely työyhteisön kesken. Kielteisenkään mielipiteen esittäminen ei ole epäasiallista käytöstä. Vallitseva luottamuspuola B:n toimintaa kohtaan on tällainen työyhteisön pulma.

A:han kohdistetut syytteet ovat muilta osin täysin vailla konkreettisia ja yksilöityjä näyttöjä eikä niitä siten voi pitää perusteena varoituksen antamiselle. A:n oikeusturva edellyttää, että esitetyt syytteet pitäisi pystyä selkeästi näyttämään toteen. B on kysyttäessä toistuvasti kieltäytynyt kertomasta väitettyjen valitusten esittäjien nimiä vedoten esimiesasemaansa.

A:n persoona ärsyttää työyhteisössä tiettyjä tahoja. Ärsyttävä ja kantaaottava persoona ei kuitenkaan ole peruste varoituksen antamiselle. A on joutunut esimiestensä järjestelmällisen ja alistavan toiminnan kohteeksi. Erityisen loukkaavana A on kokenut viittaukset syntyperäänsä ja kulttuuritaustaansa.

A:n vastineeseen liitetyt työtoverien, poliklinikan entisten työntekijöiden ja vankilan valvontasektorin edustajien lausunnot eivät miltään osin tue varoituksessa esitettyjä syytteitä.

Asian käsittely ja selvittäminen

Viraston terveydenhuoltoyksikkö on antanut vastineen, jossa on todettu muun ohessa seuraavaa:

A:n kirjelmän mukaan hyväksyntä varoituksen antamiseen oli haettu johtavan ylilääkärin sijaisena 9. – 16.9.2009 toimineelta F:ltä. F on luvannut toimittaa selvityksensä suoraan virkamieslautakunnalle.

Viraston terveydenhuoltoyksikön johtava ylilääkäri E oli ennen kuulemistilaisuutta yhteydessä asiaa valmistelleeseen osastonhoitaja B:hen. E:n mielestä varoituksen antamiselle ei ollut perusteita, koska poliklinikan neljän työntekijän allekirjoittaman kirjeen mukaan A ei ollut häirinnyt työrauhaa.

Vankilan poliklinikan työyhteisön tilanne oli vuoden 2008 lopulla tulehtunut. Työyhteisön yhteistoimintaa ja työilmapiiriä oli yritetty parantaa kehittämispäivillä, työnohjauksilla ja työterveyshuollon avustuksella. Myönteistä kehitystä näytti kevään ja kesän 2009 aikana tapahtuneen, kunnes A:lle annetun varoituksen jälkeen tilanne huononi uudelleen.

Alueylilääkäri F on toimittanut virkamieslautakunnalle selvityksen, jossa on todettu muun ohessa seuraavaa:

Vankilan poliklinikalla tapahtui syyskuun loppupuolella 2008 kaksi vakavaa potilaiden henkeä uhkaavaa hoitovirhettä. Hoitajien yritettyä peitellä virheitä C piti asiasta puhuttelun asianosaisille ja teki ilmoituksen henkeä uhkaavista hoitovirheistä Terveystieteiden tutkimuskeskukseen, mistä se käännettiin Länsi-Suomen lääninhallituksen käsittelyyn. Puhuttelun jälkeen A teki C:stä työsuojelupiiriin työpaikkakiusaamissytyksen.

C ilmoitti hoitovirheestä heti viraston Terveystieteiden tutkimuskeskukseen sekä ma. johtava ylilääkäri E:lle. E käsitteli asiaa vasta pitkän viiveen jälkeen ja silloinkin pelkästään työilmapiiriasiana. E ei vaatimuksista huolimatta ottanut lainkaan kantaa hoitovirheisiin. Normaalisti tämäntapaisessa hoitovirheessä, varsinkin kun sitä on yritetty peitellä, annetaan vähintään varoitus. E kielsi kuitenkin esimiehiä ehdottomasti antamasta varoitusta tai muutakaan kurinpidollista toimenpidettä.

C ja B ovat olleet yli vuoden ajan syytettyinä työpaikkakiusaamisesta ilman, että E olisi ottanut kantaa siihen, onko kyseessä työpaikkakiusaaminen vai ei. Vaikka B:hen ja C:hen kohdistetut syytökset ovat täysin absurdeja, ei organisaation johdossa ole ketään sellaista, johon he voisivat nojata.

E:n suoranaisen painostuksen vuoksi B oli joutunut vetämään pois A:lle antamansa kirjallisen huomautuksen, jonka B oli antanut A:lle tämän haukuttua jatkuvasti esimiehiä julkisesti ja kieltäytyttyä toteuttamasta esimiesten määräyksiä. Ennen huomautuksen antamista B oli keskustellut A:n kanssa asiasta useasti ilman tuloksia.

E:n kiellettyä kaikkien kurinpidollisten toimenpiteiden käytön ovat hoitajat saaneet itkettää ja haukkua vapaasti C:tä, B:tä ja D:tä palavereissaan. Kun esimiesten haukkumista oli kestänyt yli vuoden eikä tilanne ollut korjaantunut lainkaan, ottivat C ja B yhteyttä F:ään syyskuussa, jolloin F oli E:n sijainen. F:n mielestä oli selvää, että asiaan pitää puuttua ennen kuin työpaikalla on täysi anarkia. F neuvoi C:tä ja B:tä ottamaan vielä yhteyttä Rikosseuraamusviraston lakimieheen ja ilmoittamaan asiasta myös A:n luottamusmiehelle. F informoi C:tä ja B:tä siitä, että asia pitää ensin käsitellä ja katsoa, miten asianomainen siihen suhtautuu ja vasta sitten varoitus voidaan antaa.

Asiassa ei ole toimittu harkitsematta eikä jäävinä. Esimiehillä on työnjohdollisia oikeuksia, vaikka niitä olisi laittomasti estetty käyttämästä. A:n toiminta oli jatkunut niin pitkään, että siihen oli korkea aika puuttua. F edellytti esimiesten toimivan asiassa, eikä hänen mielestään ollut tarpeen, että hän osallistuisi sen enempää kuulemismenettelyyn kuin itse varoituksen antamiseenkaan, vaikka oli E:n sijainen. Paikallistason asiat voidaan käsitellä paikallistasolla. Varoituksen antaminen prosessina on mennyt asianmukaisesti.

A:lle on nyttemmin junailtu vastoin C:n ja B:n kantaa virkavapaus vuodeksi, vaikka työvoimatilanne ei anna siihen edellytyksiä. Virkamieslautakunnan pitäisi ottaa kantaa myös tällaiseen päätökseen ja sen laillisuuteen.

A on antanut vastaselityksen, jossa on muun ohessa todettu seuraavaa:

Varoituksessa eikä myöskään vastineessa ole millään tavoin yksilöity A:han kohdistettuja syytöksiä taikka esitetty konkreettisia todisteita väitetyistä teoista. Sen sijaan vastineessa todetaan, että varoituksessa mainittuihin tekoihin ovat pääosin syyllistyneet muutkin poliklinikan työntekijät. Jos kerran muidenkin työntekijöiden on katsottu syyllistyneen samoihin väitettyihin tekoihin, on A:n sama kirjallinen varoitus hänen syntyperästään johtuvaa syrjintää ja epätasa-arvoista kohtelua.

Virkamieslautakunnan ratkaisu

Perustelut

Sovellettavat säännökset

Valtion virkamieslain 24 §:n mukaan virkamiehelle, joka toimii vastoin virkavelvollisuuksiaan tai laiminlyö niitä, voidaan antaa kirjallinen varoitus.

Hallintolain 27 §:n 1 momentin mukaan virkamies ei saa osallistua asian käsittelyyn eikä olla läsnä sitä käsiteltäessä, jos hän on esteellinen. Hallintolain 28 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan virkamies on esteellinen, jos hän tai hänen läheisensä on asianosainen tai 7 kohdan mukaan, jos luottamus hänen puolueettomuuteensa muusta erityisestä syystä vaarantuu.

Oikeudellinen arviointi ja johtopäätökset

B:n ja C:n esteellisyys

A:lle annetun kirjallisen varoituksen pääasiallisena perusteena on ollut A:n käyttäytyminen osastonhoitaja B:tä, alueylilääkäri C:tä ja psykiatri D:tä kohtaan sekä A:n heistä kolmannelle tahoille esittämät kommentit. Esityksen kirjallisen varoituksen antamisesta on tehnyt B ja päätöksen kirjallisen varoituksen antamisesta C.

A:lle annetulla kirjallisella varoituksella ei ole varoituksen perusteesta huolimatta välitöntä vaikutusta B:n ja C:n oikeusasemaan. B:n ei siten voida katsoa olleen esitystä tehdessään ja C:n kirjallisen varoituksen antamisesta päättäessään asianosaisen asemassa.

Työsuojelupiirin käsiteltävänä on kirjallisesta varoituksesta päätettäessä ja asiaa valmisteltaessa ollut työsuojeluvaltuutetun työsuojelupiiriin 9.10.2008 tekemä ilmoitus sekä poliklinikan kahdeksan sairaanhoitajan 27.10.2008 lähettämä listaus työtilanteen epäkohdista. A on ollut yksi listauksen lähettäneistä sairaanhoitajista.

Asiakirjoista ilmenee, että A:n muiden ohessa tekemä työsuojeluilmoitus on perustunut C:n ja B:n toimintaan. Työsuojelupiiri ei ole todennut työsuojeluvaltuutetun ja poliklinikan hoitajien tekemiä ilmoituksia aiheettomiksi, vaan asian käsittely on ollut kesken vielä kirjallisesta varoituksesta päätettäessä. B:n ja C:n A:lle antaman kirjallisen varoituksen keskeisenä perusteena puolestaan on ollut A:n käyttäytyminen B:tä ja C:tä kohtaan. Luottamus B:n ja C:n

puolueettomuuteen tehdä päätös A:han kohdistuvassa varoitusasiassa on katsottava nyt kyseessä olevissa oloissa vaarantuneen. Viraston terveydenhuoltoyksikössä olisi kirjallisesta varoituksesta päätettäessä ollut myös sellaisia A:han nähden B:tä ja C:täkin ylempiä esimiehiä, jotka eivät ole olleet työsuojelupiiriin tehdyn ilmoituksen kohteena ja jotka olisivat siten olleet esteettömiä tekemään päätöksen varoitusasiassa. B on näissä olosuhteissa ollut esteellinen toimimaan asiassa esittelijänä ja C esteellinen päättämään kirjallisen varoituksen antamisesta A:lle. Päätös kirjallisen varoituksen antamisesta A:lle on siten syntynyt virheellisessä järjestyksessä.

Päätös

Virkamieslautakunta kumoo viraston Länsi-Suomen alueterveydenhuoltoyksikön alueylilääkärin 25.9.2009 tekemän päätöksen kirjallisen varoituksen antamisesta A:lle.

Sovelletut oikeusohjeet

Valtion virkamieslaki 24 §
Hallintolaki 27 § 1 mom. ja 28 § 1 mom. 7 kohta

Muutoksenhaku

Valitusosoitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen liitteenä.

Puheenjohtaja

Heikki Jukarainen

Esittelijä

Pia Repo

Virkamieslautakunnan päätös oli yksimielinen ja siihen osallistuivat puheenjohtaja Jukarainen, jäsenet Paanetoja, Äijälä, Isomäki, M. Nieminen ja Komulainen sekä varajäsenet Sahla, Kerkelä ja Tarnanen.